

ΕΝΤΥΠΙΟΝ ΤΕΡΠΙΝΟΝ τῆς ΦΑΙΔΡΑΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ

Σεπτέμβριος 2018 * ΦΥΛΛΟΝ 11ον

Ἀνθή Λεούση Κούνιες στους Ἴσκιους τοῦ Παπαδιαμάντη

Στὸν Ἀνδρέα Τζουμέρκα

C

Τὸ Πετρὶ

Τὰ χέλια

(Ὁ γιὸς τοῦ Λαυκιώτη)

Ἡ ἀγάπη κάνει κούνια
πάνω ἀπ’ τὸν γκρεμό:

Φτιάξε μου ἓνα τσαρδάκι
ὄμορφο, νὰ σ’ ἀγαπῶ,
ποὺ λιγάκι νὰ κουνιέται
πάνω ἀπ’ τὸν γκρεμό.

Κι ἄμα γκρεμιστῶ κι ἂν πέσει
θὰ βρεθοῦμε ἀγκαλιὰ
νὰ κουνιόμαστε στὸ ρέμα
μέσα στὴ δροσιά.

Κούνια θέλει καὶ τσαρδάκι
κουνιστὰ τῆς στὸν γκρεμό:
Ἡ ἀγάπη κάνει κούνια
στοῦ Ἀγγέλου τὸ λαμό.

C

Τὸ σύντομο ἀρμένισμα
τῆς Πιλέουσα

Ἀπ’ τοῦ κατωγιτοῦ τὸ ἔρμαρι
μέχρι τ’ ἄνωγιτοῦ τὰ παραθύρια:
Λάμπουν κόκκινα ἀναμμένα κεραμίδια.

Ἀπ’ τοῦ κατωγιτοῦ τὸ μούστο
μέχρι τ’ ἄνωγιτοῦ τὴν ντάπια:
Μόνη πλέει κολυμπάει μεθυσμένη πάπια.

Ἀπ’ τοῦ κατωγιτοῦ τὸ πιάμα
μέχρι τ’ ἄνωγιτοῦ τὰ μάγια:
Κακαβίζει στὰ Κοτρώνια κουκουβάγια.

Ἀπ’ τοῦ κατωγιτοῦ τὴ λίμνη
μέχρι τ’ ἄνωγιτοῦ τὴ θάλασσα:
— Γιὰ πότε νύχτωσε, καπετάνισσα;

Ἀπ’ τοῦ κατωγιτοῦ τὴ ζάλη
μέχρι τ’ ἄνωγιτοῦ τὸν γινώμονα:
— Ὅποτε ἐβίβα! Καὶ καλὸν χρυσὸ χειμῶνα!

C

Ἡ νοσταλγία τοῦ Γιάννη

Αὐτός—
μεράκι του ὁ χορὸς—μὲ ἀσκομαντούρα—
κρατάει τὴν γκάιντα στὸ δεξί.
— Ἔ, ὦ, ψυχὴ ἐθουσιασμένη!
Ψυχὴ μου μελαγχολικὴ.

Καὶ ποιός—
ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ τὸν γλυκάνει;
Στὸ γόνα τρώει τὸ ψωμί.
— Ἔ, βρε ψυχὴ μου θυμωμένη,
ἔρμη δραπέτισσα ψυχὴ.

Αὐτός—
στὸν ἀλογόμυλο τρέχει ὁ νοῦς του—
σὲ Μούλα Ἀράπη Μελαψί.
— Ἔ, σ σ σ σ, ψυχὴ ἐρωτευμένη,
ψυχὴ, κι ἐσύ, νοσταλγικὴ.

Καὶ τί—
νὰ γίνονται τὰ ζωντανὰ ἐκεῖνα;
Δὲς τῆς καρδιάς του τὸ κεντρί.

Τρέγει—
τὸ ρέμα—ρέμα καὶ τὸν ἀνήφορο.

Τότε ποὺ κόψανε ὡς χέλια χέλια
καὶ τὰ κουβάλησαν μ’ εἴκοσι χέρια—
ἔπαθα ἐγὼ ἀπὸ πυρετὸ καὶ ρίγος.
Τὰ χέλια δὲ ἓνας σωρὸς καὶ πύργος.

Πρῶτος ἀπ’ ὄλους κνηγός—ὁ κὺρ—πατέρας
γλίστρησε δίπλα μου σὰν χέλι—τέρας:
Χέλι πῶς τρῶς, μοῦ λέει, ἂν κάνεις,
στὰ χάλια ποὺ εἶσαι, θὰ πεθάνεις.

Στὴν ἄμμο ψήγανε χέλια καὶ τρῶγαν
καὶ μένα μ’ ἔτρωγε πείνα καὶ φλόγα.
Ἄπ’ τὸ ψωμί στὴν τσέπη μου τσιμποῦσα,
μασοῦσα ἀνόρεχτα. Παραφυλοῦσα.

Γιὰ μιὰ στιγμή ποὺ ἦταν ἀφηρημένος
ἀρπάξω ἓνα κομμάτι, ὁ καημένος,
καλοψημένο χέλι καὶ τὸ τρώω
παχὺ—παχὺ μὲ τὸ ψωμί μου τὸ ἄθῳ.

Κι ἐκεῖ ποὺ θὰ μὲ χῶναν στὰ Μνημόρια
— καὶ «δίχως ἔξοδα» μοῦ μὴνυσε μὲ φούρια—
ἐγιανα ἐγὼ, ποὺ λές, καὶ ζῶ ἀκόμη.
Καὶ πυρετὸς δὲν μὲ ξαναζυγώνει.

ΕΚ ΤΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ

Τοῦ καλοκαιριοῦ βράδῳ. Ὅχι αὐτὰ
μὲ τὰ μπουμπουνόβροχα. Τὰ
ἄλλα. Ζέστη, ραστώνη, τῆς νύχτας τὰ λό-
για. Δροσιά θερινή, Γρεβενιώτικη. Μὲ τὸν
φίλο μου Ἄντ. Σβλντλ. καθόμαστε, μετὰ
ζύθου κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο, τὸ ἱστορικό. Τὰ
λέμε καὶ σχεδιάζουμε λισακάδες. Μοῦ φέρνει
μια σειρά ἐκδόσεις. Δῶρο. Πολλὰ γραφτὰ
τοῦ Διονυσίου Κοζάνης, τοῦ λογιῶ. Κι
ἀνάμεσά τους μὲ ἀντικρίζουν: «Τὰ
Χριστιανικὰ Μνημεῖα τῆς Νήσου Σκια-
θου», ΙΩ. Ν. ΦΡΑΓΚΟΥΛΑ, Θεσσαλο-
νίκη 1955. (Ἐκτύπωσης Ν. Νικολαίδη.
Νὰ ἔβλεπε, πόσο θὰ ἤθελες!, ἐκείνη τὴ
σειρὰ τῶν φωτογραφιῶν ἀπὸ τὸ
τυπογραφεῖο ποὺ σοῦ εἶχε πεῖ ὁ ποιητῆς
στοῦ Ντόβα τὸ ψητοπωλεῖον). Σὲ βρῖσκει,
λοιπόν, τὸ Νησι στὰ ὄρενά σου λημέρια.
Δὲν γλυτώνεις ἀπὸ τὸ ὄρατο. ΑΝΕΚΑΙ-
ΝΙCΘΗ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΣΤΡΟΝ ΤΟ
16.. Ἡ Μυγαλιτσα, τὸ Μπαρμπεράκι, ὁ
Φτωχὸς Ἄγιος. Ὁ παλιὸς Προφήτης
Ἥλιας κι ἀπέναντι «οἱ λάμποντες οἰκίσκοι
τῆς Γλώσσης ὡς λατομείου χαράδραι». Τὰ
ἔγραφα, «Μετὰ χαρᾶς μεγάλῃς
ὑπεδεξάμην τὰ σεβάσμα ὑμῶν Γράμματα
μετὰ τοῦ καλλίστου βουτύρου». Ὁ χάρτης
ὅπου κι ἐκείνη ἡ Ἀσπρόνησος καμαρώνει
γιὰ τὰ γυαλοξυλά της. Καὶ καλά κάνει.
Ἀχαρτογράφητα νερά, ἐκτὸς ἐμπορίου.
Βρέχει τώρα καὶ θέλεις νὰ στοιχειοθετή-
σεις, μὲ 12άρια Πυροσῶ, μικρὰν πραγμα-
τεία, ὅπου ἐγκολλημένα παλαιὰ πινακία
λάμπουν καὶ κρήνη (ΕΤΟΣ 1727 ΜΑΙ-
ΟΥ 14/ ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ) δρο-
σίζει ἀκόμη τοὺς ἀπονήρευτους.

Ἀντώνης Ν. Παπαβασιλείου

Ναοδομικά τινα τῆς Κόλασης καὶ τῶν Βράχων

Μεγάλῳ Σάββατο βράδῳ, μιὰμιση ὥρα προτοῦ σημάνουν οἱ καμ-
πάνες γιὰ τὴν Ἀναστάσιμη Λειτουργία. Ὅλο τὸ ἀπόγευμα διά-
βαζα κομμάτια ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου
Ἱεροθέου «Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ», ὅπου ὁ λόγος εἶναι γιὰ τὸν
Γέροντα Σωφρόνιο τοῦ Ἑσσεξ. Νωρίτερα εἶχα διαβάσει, πάλι μὲ
ἄλλα, στίχους τοῦ Ἐλιοτ, ἀπὸ τὰ Δέκα Χορικά ἀπ’ τὸ «Βράχο»
(μετάφραση Γ. Ν. Μόσχου, Ἰκαρος). Στάθηκαν ἰδιαίτερα σ’ αὐτούς:

Πάντα θὰ ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία κι ὁ Κόσμος
Καὶ ἡ Καρδιά τοῦ Ἀνθρώπου,
Ἄνάμεσά τους θὰ τσακίξεται, θὰ παραδέρνει περιούσια,
προσπαθώντας νὰ διαλέξει
Γενναία, ποταπὴ, σκοτεινὴ καὶ γιομάτη φῶς
Ταλαντευομένη ἀνάμεσα στὴν Πύλη τῆς Κόλασης καὶ στὴν Πύλη
τ’ Οὐρανοῦ
Καὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν.
Σκοτάδι τώρα, κατόπιν
Φῶς,
Φῶς.

Ὅταν ἀφῆσα τὸν Ἐλιοτ καὶ ξανάπιασα τὸ βιβλίο γιὰ τὸν Γέροντα
Σωφρόνιο, ἔπεσα ἐπάνω σὲ τοῦτο τὸ ἀνέκδοτο ποὺ ἀφηγήθηκε ὁ
ἴδιος στὸ συνομιλητῆ του καὶ συγγραφέα τοῦ βιβλίου. Ἡ συνομιλία
ἔγινε στὸ χῶρο ὅπου χιζόταν ὁ νέος Νάος τῆς Μονῆς. Παραθέτω τὸ
ρωσικὸ ἀνέκδοτο:

«Κάποιος πῆγε στὴν Κόλαση, ἀλλ’ ὄμως ἤθελε νὰ ὑπάρχει ἐκεῖ καὶ
ναὸς γιὰ νὰ προσεύχεται. Παρὰ τὴν ἀμαρτωλιότητα του ἀγαποῦσε
τὸν Θεὸ καὶ ἤθελε νὰ προσεύχεται. Ἄρχισε νὰ μετρᾷ τὸ χῶρο γιὰ νὰ
κάνει θεμέλια. Ἐνας διάβολος τὸν ρώτησε τί κάνει. Ἐκεῖνος
ἀπάντησε: “Θέλω νὰ κτίσω Ἱερὸ Νάὸ γιὰ νὰ προσεύχομαι”.
Ἀνησύχησε ὁ διάβολος, γιατί δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ κτισθῆ ναὸς στὴν
Κόλαση καὶ προσπάθησε νὰ τὸν ἐμποδίσει. Δὲν τὸ κατόρθωσε. Φώ-
ναξε καὶ ἄλλους δαίμονες. Οὔτε αὐτοὶ μπόρεσαν. Τὸ ἀνέφεραν στὸν
ἀρχηγό τους. Καὶ τότε συγκεντρώθηκαν πολλοὶ δαίμονες καὶ τὸν
ἐβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὴν Κόλαση, γιὰ νὰ μὴ κτισθῆ Ναός».

Τώρα, προτοῦ ἀκόμη τελειώσει τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», διαβάξω
τυπογραφικὰ δοκίμια τοῦ βιβλίου Διερχόμενοι διὰ τοῦ Ναοῦ τοῦ
Δημήτρη Μαυροπούλου. Μὲ τὴ βοήθειά του καταλαβαίνω πολλὴ
καλύτερα τὴν ἔγνοια τοῦ Ἀγγλο ποιητῆ νὰ οικοδομηθεῖ τὸ κτί-
σμα ποὺ θὰ ἀντιστηρίξει τὴν ἐρημιά τῆς χώρας, ἀντιλαμβάνομαι
τὴν ἀνάγκη τοῦ κολασμένου νὰ χτίσει στὸν τόπο τῆς ἀπελπισιᾶς
μιὰ ἐκκλησιά, καὶ λυπάμαι γιατί, ἐδῶ καὶ χρόνια, ὅταν διάβασα σὲ
δύο τάξεις τελειοφοίτων τοῦ Λυκείου τὸν πόλεμο ποὺ κάνει ἡ Ρέα
Φραντζῆ τοῦ Χρήστου Βακαλόπουλου ὅσπου νὰ μπεῖ στὸ ξωκκλή-
σι τοῦ γκρεμοῦ καὶ ν’ ἀνάψει ἓνα κερί, λυπάμαι, λοιπόν ποὺ λησμό-
νησα νὰ τοὺς διαβάσω καὶ τοὺς στίχους ἀπὸ τὸν «Βράχο».

Ταιριάζει, θαρρῶ ἐδῶ κι ἓνα χορικό τοῦ Ἀλεξάνδρου γιὰ τὸν ἴδιο
Βράχο:

Ἄς εἶσαι ἔρημος κι ἐγκαταλελειμμένος
στέκει ἐπάνω στὸν βράχον ἡ ἐκκλησιά σου,
τὴν ἔχεις κτίσει μὲ τὸ αἷμα σου ἐκεῖ,
καὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.¹

Γραμμένο στὰ δύσκολα χρόνια του, ἀρκετὰ νωρίτερα ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ
Θωμᾶ Ἐλιοτ.

Λαόνικος Διονυσίου

1. Τελευταῖοι στίχοι τοῦ ποιήματος «[*Στὸν Χριστὸν τοῦ Κά-
στρου] τοῦ Ἄλ. Παπαδιαμάντη, βλ. Ἄπαντα «Δόμου» 5.40.12-
16.

Σελὶς 2

- ➡ Ντῆνος Ἀγραφιῶτης
- ➡ Β. Π. Καραγιάννης
- ➡ Στέλιος Κούκος
- ➡ Π. Β. Πάσχος
- ➡ Νώντας Τσίγκας

Δημήτρης Κοσμόπουλος

ΟΔΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤ΄

Ἀπὸ τοὺς καλοὺς καὶ φιλότιμους ἐργαζομένους στὰ συνεργεῖα τῶν ὀργανισμῶν κοινῆς ὠφελείας κανεῖς, οὔτε ἀναμένει ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀπαιτεῖ κανενὸς εἶδους Παπαδιαμαντοσύνη: ὅπως, λόγου χάριν, νὰ μελετοῦν ἐπισταμένως ἢ καὶ νὰ εἶναι συνδρομητές τῶν Παπαδιαμαντικῶν Τετρα-

δίων... Γι' αὐτό, μὲ συμπάθεια ὀρώμεν, πῶς φρόντισαν – ἔστω καὶ ἀγνωστικιστικά – μὲ τὰ δικά τους τεχνικά μέσα νὰ ἐναρμονίσουν εἰκαστικά τὸ ὁδωνυμικὸν σῆμα τῆς ὁδοῦ Παπαδιαμαντῆ στὸ τοπικὸ Δυτικομακεδονικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα, ποὺ δὲν ἀπέχει καὶ πολλὸ ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ τόπου καταγωγῆς τοῦ «αὐτοκράτορα» τῶν Ἑλλήνων διηγηματογράφων «βασιλέας», ὡς γνωστόν, εἶναι ὁ τριτεῖαδελφός του Ἀλ. Μωραΐτιδης. Κιβωτίδια, καλώδια, σωληνώσεις, στηρικτικὰ μέσα, ἐπιχρωματώσεις: ὅλα διατέθηκαν γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ κάπως ὑπερρεαλιστικὴ σύνθεση ποὺ ἀντικρίζει ὁ ὀδότης. Φαίνεται, βέβαια, πῶς χρειάστηκαν χρόνια γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, καθὼς ἡ διασταυρούμενη μαζί της ὁδὸς Γερμανοῦ Καραβαγγέλη φέρει πινακίδα ἐμφανῶς νεώτερη καὶ ἀνεγγίχτη ἀπὸ τέτοιου εἶδους παρεμβάσεις.

Ἐναντι τῆς «πληγωμένης» ὁδωνυμικῆς πινακίδας τοῦ πενεστάτου «ἀγίου τῆς ἑλληνικῶν γραμμῶν», ὅπως ἀπὸ κάποιους ἀποκαλεῖται, ὑφύεται μεγαλοπρεπῆς, περικαλλῆς καὶ ψηφιδωτόφορος ὁ ναὸς ἑνὸς ἀληθινοῦ αὐτοκράτορα καὶ ἀγίου, ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου μὲ τὸν θρόνον τῶν τριῶν αἰωνοβίων ἱερῶν δένδρων καὶ ἀνάλογος τοῦ μεγέθους τῆς ἀγιοσύνης τους ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς τους ιδιότητος ὁ Ναὸς τῶν Ἰσαποστόλων, ὁ ὁποῖος ἔχει τὸ μοναδικὸ ἐν Ἑλλάδι προνόμιον νὰ εἰσοδεῖται ἀπὸ ὁδὸ Παπαδιαμαντῆ. Ἰσως, τὴν ἴδια ἀγαθὴ τύχη ἔχει καὶ τὸ ναὸδριον τῆς Παναγίας τῆς Προουσιώτισσης, τῆς προστάτιδας τῶν Ἀγράφων, στὴν ὁδὸ Παπαδιαμαντῆ στὴ Σκιαθῶ· ὁμοίως αὐτὸς δὲν εἶναι ἐνοριακὸς ναὸς. Ἐκεῖ στὰ ἄσπρα μαρμαρένια σκαλοπάτια τοῦ Ναοῦ Ἰστατο ὁ κύρ Ντῆνος, ὁ περιστώμενος Ἀγραφιώτης, – ὅχι ἀπὸ τὴν ἐκεῖ ἐνδημοῦσα ἐδῶ καὶ αἰῶνες παροικία Ἀγραφιωτῶν – ὅταν ξεπρόβαλε τὸ ζεῦγος τῶν νεονύμφων. Συμβολικὴ ἡ εἰσοδος τῆς νέας τους ζωῆς: ἀπὸ τὸν «Ἅγιο» μὲ τὸ «Χωρὸς στεφάνι», σὲ ἕνα ζεῦγος ἐσπεμμένον Ἀγιών.

Μήπως ἡ Ἐνορία τῶν Τριῶν Δένδρων θὰ ἔπρεπε νὰ φροντίσει – καὶ ἀς μὴν ἀπτεταί τῆς ἀρμοδιότητός της – νὰ εὐπρεπιστεῖ ἡ πινακίδα αὐτοῦ τοῦ ὁποῦ τοῦ ἔργο ἔχει ὡς ἀφετηρία καὶ κέντρο τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ λειτουργικὴ τῆς παραδότη, καὶ προβάλλει τοὺς λατρευτικούς θησαυροὺς τῆς Ὀρθοδοξίας; Ἡ θὰ ἐπαληθευεῖ, γιὰ ἀλλή μιὰ φορά, πῶς τὰ ἔργα παραδεδεγμένης χρησιμοποίησης ἐνέκησαν ἐκεῖνα τῆς μὴ παραδεδεγμένης. Ἄλλωστε, μὲ google map καὶ GPS τὴ χρεῖαν ἔχομεν ὁδωνυμικῶν πινακίδων;

Ντῆνος Ἀγραφιώτης

Ἡ τύχη τοῦ Ἀγιάκωβου

Ἡ μητέρα του τὸν φώναζε Γιάκωβο καὶ ὅταν ἔγινε ἡ ἀγιοκατάταξή του ἔγινε πλέον Ἀγιάκωβος. Ἡ ξεριζωμένη Μικρασιάτισσα μητέρα του ἦταν καθοριστικὴ στὴν πνευματικὴ του διαπαιδαγώγηση. Αὐτὴ ἦταν ὁ πρῶτος του πνευματικὸς καθοδηγητής.

Ὁ μικρὸς Γιάκωβος, εἶχε καλὴ προαίρεση καὶ ἔτσι ὅσα τοῦ ἔλεγε ἡ μητέρα του τὰ ἐγκολπινόταν καὶ ἔτσι ἀνέπτυξε μιὰ ἀξιοζήλευτη παιδικὴ ἀσκητικὴ. Καὶ αὐτὸ τὸν ἀνέδειξε σὲ παιδαριόγεροτα!

Εἶναι γνωστὸ, μάλιστα, πῶς στὸ χωριὸ τους ὅταν κάποιος ἀρρωστοῦσε, καλοῦσε τὸν Γιάκωβο, τὸν μετέπειτα Ἀγιάκωβο – καὶ ἀπὸ τότε Ἅγιο Ἰάκωβο – καὶ διάβαζε εὐχές. Ἔτσι ὁ ἀρρωστος γινώταν καλά. Καὶ τὸ πῶς συγκλονιστικὸ: ὅταν ἡ ἐτοιμόγεννη γυναίκα τοῦ παπῆ τοῦ χωριοῦ δὲν μποροῦσε νὰ γενήσῃ, ὁ ἱερέας τὸν κάλεσε καὶ αὐτὸς στὸ σπῆτι τοῦ γὰ νὰ προσευχθεῖ.

Καὶ νὰ πῶς διηγήθηκε τὸ περιστατικὸ αὐτὸ ὁ ἴδιος ὁ Ἀγιάκωβος: «Ἐπῆρα καὶ ἐγὼ μιὰ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ φυλλάδα προσευχῶν, ποὺ εἶχα, καὶ μὲ μεγάλη ντροπὴ γρονάτισα σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ ἔκανα τὴν προσευχὴ γιὰ τὴν παπαδιά».

Καὶ βέβαια ἡ ἐγγυμονοῦσα ἀμέσως γέννησε! Ἦταν τότε δώδεκα μὲ δεκατριῶν χρονῶν.

Ὁ Γιάκωβος, λοιπόν, ἀπὸ μικρὸς τριγυροῦσε, νύχτα μέρα, στὰ ζωκλήσια καὶ ἐκεῖ προσευχόταν καὶ τὰ φρόντιζε. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἦταν καὶ ἕνα, ποὺ ἦταν ἀφιερωμένο στὴν Ἁγία Παρασκευή. Μία φορὰ τοῦ ἐμφανίστηκε ἡ ἴδια ἡ Ἁγία, ἀλλὰ αὐτὸς τρόμαξε καὶ ἔφυγε τρέχοντας γιὰ τὸ σπῆτι του. Τὴ δευτέρη φορὰ ποὺ τοῦ ἐμφανίστηκε καὶ πάλιν ἀρξισε νὰ τρέχει ἀλλὰ ἡ Ἁγία τοῦ μίλησε γλυκὰ καὶ τὸ παιδὶ γύρισε πίσω. Καὶ τότε αὐτὴ τὸν ρώτησε:

– Τί θέλεις, Ἰάκωβέ μου, νὰ σοῦ χαρίσω γιὰ τίς τόσες προσευχές, ποὺ κάνεις στὸ σπῆτι μου;

Καὶ ὁ μικρὸς Ἰάκωβος τὴν ρώτησε:

– Ποιὰ εἶσαι ἐσύ, καλὴ μου κυρία;

– Ἐγὼ εἶμαι ἡ Ἁγία Παρασκευὴ καὶ ὅ,τι μοῦ ζητήσεις θὰ σοῦ δώσω, τοῦ εἶπε ἡ οἰκοδόμοισσα τοῦ ναοῦ.

Ὁ μικρὸς ἀσκητής, ὅπως οἱ ἄμπεροι μοναχοί, δὲν εἶχε θέλημα καὶ ἔτσι θὰ ἔπρεπε νὰ λάβει καθοδήγηση γιὰ τὸ θέμα αὐτό, ὅποτε νὰ πῶς ἀπάντησε στὴν Ἁγία:

– Ἐγὼ εἶμαι μικρὸς καὶ δὲν ξέρω τί θέλω, θὰ ρωτήσω ὁμοίως τὴ μάνα μου καὶ ὅ,τι μοῦ πείθῃ θὰ σοῦ ζητήσω.

Αὐτὸ συνέβη βράδυ καὶ τὸ πρωὶ ποὺ ζύπνησε εἶπε στὴ μητέρα του:

– Μάνα, ψεξέξω ἀπὸ τὸ ζωκλήσι εἶδα τὴν Ἁγία Παρασκευὴ καὶ μοῦ εἶπε, ὅ,τι τῆς ζητήσω θὰ μοῦ τὸ δώσει. Τί νὰ τῆς ζητήσω, μάννα;

Καὶ τότε ἡ μητέρα του, σύμφωνα μὲ τὴ μαρτυρία τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀγιάκωβου: «Ἄνοιξε τότε ἡ μάνα τὰ δῦο τῆς χέρια διάπλατα, σὰν νὰ θελε νὰ χερέσουν ὅλον τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκραξε φωνὴ μεγάλη: «Τὴν τύχη μου, Ἁγία Παρασκευή, νὰ μοῦ δώσεις, τὴν τύχη μου».

Καὶ νὰ ὅλος ὁ ἀρχαιοελληνικὸς κόσμος μπροστά μας, ὑπὸ ἀλλην μορφήν καὶ μὲ ἄλλον χαρακτήρα. Μόνον, ποὺ δὲν εἶμαι σίγουρος ἀν ἡ Ἁγία Παρασκευὴ θὰ «παῖξε» ἐδῶ τὸν ὀλο τῆς Κλωθῆς ἢ τῆς Πυθίας;

Καὶ ποῖα ἦταν ἡ τύχη ποὺ ἔδωσε στὸ Ἀγιοακωβάκι ἡ Ἁγία Παρασκευή;

– Θὰ σοῦ δώσω ἐγὼ τύχη, νὰ τὴ ζήλῃσουν πολλοί! Ἄκουσέ με. Θὰ δεῖς δόξες καὶ τιμὲς πολλὰς, πολλὸς κόσμος θὰ ἔρχεται νὰ σὲ δεῖ, πολλὰ χρήματα θὰ ἔρχονται στὰ χέρια σου, ἀλλὰ δὲ θὰ μένουν!

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Ἁγία καὶ πράγματι ἔτσι καὶ ἔγινε! Καὶ ὅσο γιὰ τὰ λεπτὰ δὲν ἔμεναν ποτὲ σ' αὐτὸν γιὰτὶ ὁ ἴδιος τὰ σκορποῦσε σὲ φιλοanthρώπους, σ' αὐτοὺς ποὺ τὰ ἔχον ἀνάγκη!

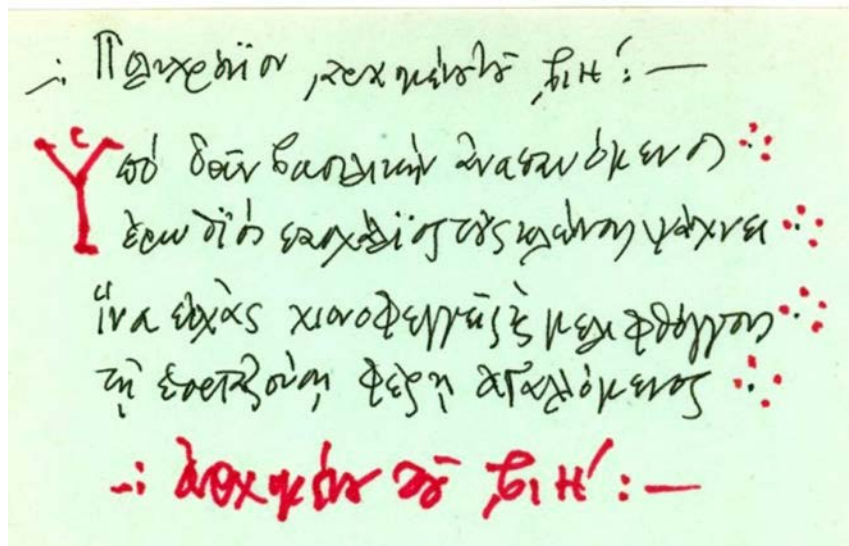
Ὅσο γιὰ τὴν ἀποτίμησή τῆς τύχης του ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἀγιάκωβο (Τσαλίκη) νὰ πῶς τὴν κάνει:

– Καὶ μήπως ψέμματα μοῦ εἶπε, παιδάκι μου, ἡ Ἁγία Παρασκευή; Μικρὴ τύχη μοῦ ἔδωσε; Μὲ ἔκαμε ἱερέα τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ!

Αὐτὸ κράτησε ὁ ταπεινὸς Ἀγιάκωβος! Τὰ ἄλλα οὔτε ποὺ τὰ πρόσεξε. Δὲν ἔδωσε σημασία.

Ἔτσι, ἡ Ἁγία Παρασκευὴ μοιάζει νὰ «παρασκευάσει» τὸν Ἀγὸ μας, βλέποντας πάντα τὴν προαίρεσή του καὶ τὴν ἀγαθωσύνη τῆς ψυχῆς του. Ὅποτε, ἡ Κλωθὴ σίγουρα εἶναι πῶς κοντὰ στὴν Ἁγία Παρασκευὴ παρὰ ἡ Πυθία

Στέλιος Κούκος

Τοῦ Π. Β. Πάσχου

«Νὰ ἔχαν οἱ καρδιές (καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα) ἀμπάρες κ.λπ.»

Β. Π. Καραγιάννης

Διάβαζα, τοῦ θέρους (κι οὔτε ἔρωσ οὐδὲ ἔρος) ἀκριβῶς μεσοῦντος, τὸ «Ναυαγίων Ναυάγια» καὶ τοὺς «Ναυαγοσωστές» τοῦ Ἀλξ. Ππδ. Στάθηκα στὴ φράση ἀπὸ τὸ δεύτερο «... ἤκουσθησαν εὐκρινῶς ἀπ' τὸ στόμα του ὀλίγα λέξεις: καλύβα, κερὰ, ἐκεῖ σπηλιά, κλειδαριά, σιδερόπορτα...»

Ἄνεξηγητῶς; Τίποτε τυχαῶς δὲν μάς τυχαίνει. Τὸ «κλειδί» μοῦ θύμισε τίς περιπέτειές μου στὴ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη ὅταν διάφορα μικρόνοα ὄντα ἐκλείδωναν αἰθούσες καὶ ντουλάπες τίς ὁποῖες ἐξεκλείδωναν τὴν ἐπαύριον μέχρι ποὺ ἐβαρύνθη, κνηθεῖς ὀλοσχερῶς, ὅτι ἡ βλακεία ἀνίκητὸς ἐστί.

Ἡ «σιδερόπορτα» δὲ τὸν κ. Μάκη Χριστοδουλοπούλου μὲ τὸ:

«Νὰ ἔχαν οἱ καρδιές ἀμπάρες νὰ κλειδαμπαρῶνουν νὰ μὴ ξανακάνουν χάρες ὅταν τίς πληγῶνουν...»

Ἔτερος συνδυασμὸς μὲ τὰ συμπαρομαρτοῦντα του, ἦγον καὶ δηλονότι τὸ νεοφανὲς ἀμάχημα στὴν ὀρθόδοξη ἀμαρτιολογία, τοῦ «Κλειδωνοβασμοῦ» καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς συνάμα παράγωγόν του, ὁ Κλειδωνοαλαχτής» αὐτὸς ποὺ ἀλλάζει κρυφὰ ἡμιδημόσιες κλειδαριές δι' ἴδιον ὄφελος. Αὐτὸς δὲν συναριθμεῖται καὶ οὔτε εἰκονίζεται μὲ τοὺς ἀμαρτωλοὺς στὸν ναὸ τοῦ ἀγίου Ἀχιλλέα Πενταλόφου: τὸν παραυλακιστὴ, τίς πόρτισσες γυναῖκες, τὸν μυλωνὰ ποὺ κλέβει, τίς μάστρες γυναῖκες, τὸν κραστοπούλο ποὺ ποῦλᾷ ζύγκι, τὸν γιδοκλέπτη, αὐτοὺς ποὺ κοιμοῦνται ταῖς ἑορταῖς καὶ δὲν πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κ.ἄ.

Ἐξηγοῦμαι:

Ἄν κάποιος πολίτης τῆς Πόλεως μας ἔβγαине ἡμέρα μεσημέρι στὴν κεντρικὴ πλατεῖα καὶ φώναζε δίκην ἀρχαίου τελάλη: – Ἄκουσατε ἀκούσατε, ποῖς ἔχει κλειδί ἀπὸ τὸ μόνον βιβλιοπωλεῖον βιβλίων στὴν πόλη», τοῦλάχιστον 10 νοματαῖοι θὰ πετιόνταν: «Ἐγὼ κύριε, ἐγὼ καὶ ἐγὼ...».

Διαβάξω δανεικὸ (κι ἀγύριστο εἰσέτι) τὸ βιβλίον «Βιβλιοπωλεῖα ὁ χάρτης τοῦ κόσμου ἀπὸ ἕναν ἀναγνώστη» τοῦ Jorge Carrion ἐκδ. «Ποταμός» καὶ διαπιστώνω πῶς κανένα βιβλιοπωλεῖο τοῦ κόσμου δὲν μοῖραζε καὶ οὔτε μοιράζει τὰ κλειδιὰ του στοὺς πελάτας. Αὐτὸ γίνεταί μόνον στὸ ἐνταῦθα συνβιβλιοπωλεῖο.

Ἄλλὰ γιατί; Διότι τὸ τοπικὸν βιβλιοπωλεῖον τῶν βιβλίων καὶ μόνον, λειτουργεῖ βέβαια καὶ μὲ φυσιολογικοὺς πελάτας, ἀλλὰ ὑπάρχει ἐπικοινωνικῶς (μὴ πῶ κυρίως πλέον) καὶ ὡς λιμὴν ἀνθρωπίνων ναυαγίων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς θεραπευτήριον βαρεμένων ψυχῶν. Ἄλλὰ καὶ στὸ πολιτικὸ, κομματικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ περιθώριον παρέχει ἐλευθέρως στέγη ἄνευ τροφῆς. Στὸ «Ναυαγίων ναυάγια» δηλονότι.

Ἡ καλοσπραίρετος διευθύντρια, καλόβολη ἀριστερό-χριστιανικὴ ψυχὴ, παρέχει καρέγλας, τραπέζι, στρογγύλον, σιγαροθήκες καὶ πρωτόστως αὐτὰ εὐήκοα, καὶ παρηγορίαν ἀφείδωλη διὰ πᾶσαν νόσον καὶ συνακόλουθον μαλακίαν (κατὰ τὸν ψαλμψδὸν καὶ ὄχι στὴν τρέχουσα ἔννοιά της). Ἔχει καὶ πατάρι διὰ τὴν περισυλλογὴν εἰδῶν διὰ πρόσφυγας, ζητιάνους καὶ χτυπημένους ἀπὸ τὰ μνημόνια.

Ἐπίσης δίδει τὸ κλειδί αὐτοῦ τοῦ εὐκλήριου οἴκου, εἰς διαφόρους ἵνα μπαινοβγαίνουν ὅποτε τοὺς ἀρέσει καὶ γιὰ ὅ,τι τοὺς ἀρέσει, ἐκεῖ. Ὁ χῶρος ἀπὸ μόνος ἐκ τῆς αὔρας του λειτουργεῖ ὡς τὰ ἀρχαῖα Ἀσκληπιεῖα, θεραπευτικά. Ἀπὸ λίαν πρωίας οἱ βαρεμένοι (βουλευτὲς καὶ μὴ) ἀπὸ τὴν ρουτίνα τοῦ εἶναι καὶ τοῦ οἴκου τους ἢ τὴν ἐρημία τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀπλώνουν τὴν ἀρίδα τους ἐκεῖ γιὰ ὕρες. Ἄσκούν καὶ ἀπολαμβάνουν διανοία κυρίου τίς γλυκεῖες παροχές καὶ ὑπηρεσίες τοῦ χώρου, ἦγον: καφέ, τσάι, νερό, τηλεφώνο σταθερὸν ἀτελῶς, τουαλέτα διὰ τὰ συνήθη ἔργα τῆς διουρήσεως ἀκόμα καὶ τῆς ψαλλιδοδοδιακουρεύσεως.

Ἡ κατάσταση ὅμως ἔφτασε στὸ ἀπροχώρητο καὶ ἡ ἀδόλοξ ἐλευθερία ἔγινε ἐλευθεριότης ἢ ὁποῖα ὡς γυμνοσιάλια γκας τὸ δάπεδο σαλιάζει.

Ὡς ἐκ τούτου τί θὰ ἔκαμε σ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἕνας αὐτόκλητος Ρομπέν τῶν Κλειδιῶν; Θὰ πήγαινε στὸ γειτονικὸν κλειθροπωλεῖον, θὰ ἀγόραζε ἀντὶ 5 εὐρῶ ἕναν νέον μύλον κλειδαριῶς καὶ βοηθούμενος ἀπὸ ἐμπειριστατον θαμῶνα τοῦ βιβλιοπωλεῖου, θὰ ἄλλαξε εὐκόλως τὸν παλαιόν. Αὐτομάτως θὰ ἀποκαθιστοῦσε τὴ χαμένη τιμὴ τῆς Καταρίνας, ποὺ τὸν καιρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἔκαμε Μπλόμι, καὶ θὰ ἐπῆρχετο ἔτσι ἡ κανονικότητα στὸ ὠραῖον βιβλιοπωλεῖον μετ' ἀνθῶν, ποὺ εἶχε καταντήσει ἀπὸ τὸ «μπᾶτε σκύλοι καὶ ἀλέστε...» κἀτι παρόμοιον μὲ τὴν Βουλήν καὶ ὅπως τὴν ἀποκαλοῦσαν ἡ ἄνω καὶ κάτω πλατεῖα Συντάγματος τὸν καιρὸ τῆς μεγάλης Ἀγανακτήσεως.

Ἔτσι καὶ ἔγινε, διότι ἦταν δίκιο νὰ γίνει.

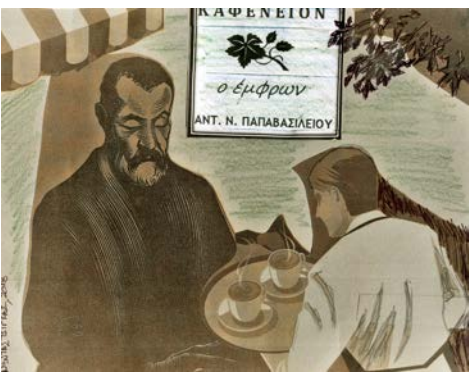

«Ἀράδες νὰ γλυστράϊν χορευτικά*...»

[...] Εἶχαν πῖει τὸν καφέ των, τὴν θερινὴν ἐκείνην νύκτα, καὶ ἀνεψύχοντο.

Ἄλξ. Παπαδιαμαντῆς, Ἡ κάλτσα τῆς Νύενας

[...] Καὶ ἐκεῖ ἔξω πλῶμενος ἐπάνω εἰς δῦο καρέγλαις μὲ τὸν καφέ στὸ πλάγι μου – καφέ ὅπως πίνεις εἰς τὴν Πόλιν μόνον – ἀπεφάσισα νὰ διέλθω δῦο ὥρας ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ θαυμάζων τὸ ὠραῖον θέαμα τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἐξετύλισσεν ἐνώπιόν μου.

Κ. Π. Καβάφης, [Τὰ πεζά] Μία νύξ εἰς τὸ Καλιντέρι

[...] Ὁ ὀθωμανὸς καφεπώλης παρουσιάζεται ἀμέσως σὰν καφέ μὲ καϊμάκι.

— Ἴκι καφέ καϊμακλί!

Ἄλέξανδρος Μωραΐτιδης, Ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ἑβδόμου

«Μὲ κουταλάκια τοῦ καφέ μέτρησα τὴ ζωὴ μου» γράφει ὁ Τ.Σ. Ελιοτ στὸ ποίημα «Τὰ ἔρωτικὰ τοῦ Τζ. Ἀλφρεδ Προῦφοκ». Λέγεται δὲ πῶς ὁ Μπαλζάκ, προκειμένου νὰ διατηρῆ τὴ δυνατότητα νὰ ἐργάζεται ἐπὶ 15 συνεχόμενες ὥρες καθημερινά, χρειάζεταν 20 μὲ 40 κούπες καφέ. Ἡ «Ἀνθρώπινη Κωμωδία» του ὀλοκληρώθηκε ἀφοῦ καταναλώθηκαν 30.000 κούπες καφέ.

Οἱ καφέδες στὸ σημεῖωματάριο τοῦ Ἐμφρονος δίνουν καὶ παίρνουν. Ὁ Ἀντώνης Παπαβασιλείου ἐλάχιστα ἀπέχει πλέον ἀπὸ τὴ συγγραφή βιβλίου σχετικῶ μὲ τὴν μετατροπὴ τοῦ εὐώδους καὶ γευστικοῦ καφέ σὲ στοχαστικὸ καὶ ἥδῴ τυπωμένο μελάνι.

Ἡ ταπεινότητά μου, ὀντότης καφεῖνομανῆς, ἀμετανόητη – καὶ κατὰ συνέπεια ἀνάτοξ – συνεπῆς ὡστόσο πρὸς τὸ «παῖζω-γραφικὸ» πνεῦμα τῆς «Φαιδρᾶς Συντεχνίας» τῆς «Τύρβης», ὅπου περισσοστασιακὰ ἔχει τὴν τιμὴ καὶ τὴ χαρὰ νὰ μετέχει, δὲν ἀντέξε νὰ μὴ μετρήσει στὰ «ΡΙζωμένα Λόγια» τοὺς καφέδες – αὐτὰ τὰ λιλιπούτεια καὶ μυριστικὰ πνευματικὰ ἐργαλεῖα – τὰ βοηθήματα μὲ τὰ ὁποῖα ξεκινεῖ ἡ χαρῆσση ἡμέρα τοῦ φίλου συγγραφέα. Ἐντοπιστήσαν λοιπὸν καμιά εἰκοσιάρια ἡμέρα τοῦ φίλου συγγραφέα. Ἐντοπιστήσαν λοιπὸν καμιά εἰκοσιάρια ἡμέρα σὲ ἑκατὸ σελίδες. Σὲ μιὰ μόνον περίπτωσιν ὁ καφές ἦταν κάποιον... ἐδάφιο σὲ βιβλίον. Δῦο φορὲς ὁ συγγραφέας ἀφήνει νὰ καταναλώσων ἀλλοῖ τοὺς καφέδες (ὁ χειριστὴς τοῦ ἐκχιονιστικοῦ τοῦ Δήμου τὴν μιὰ καὶ οἱ προπερίνες Λαζαρινές τὴν ἄλλη). Ἔναν καφέ τὸν πίνουμε μαζί. Δῦο τρεῖς ἄλλες φορὲς ὁ Ἀντώνης μὲ ἄλλους φίλους. Μία φορὰ συνδυάζε-ται ὁ καφέ μὲ μιὰ... «διστακτικὴ ρακὴ» ἐνῶ σὲ μιὰ περίπτωσιν κάνει τὴν ἐμφανιστὴ του ἕνα τσαγερό (τὸ ὁποῖο προφανῶς δὲν παρασκευάζει καφέ...). Σὲ ὅλες τίς ὑπόλοιπες περιπτώσεις ὁ συγγραφέας διαλέγει νὰ ἀπολαύσει κατὰ μόνος τὸν καφέ του, ἐνῶ ὅλες οἱ παραλλαγές τοῦ ἐσπρέσο παρελάνουν σὲ γαργαλιστικὴ γιὰ τίς αἰσθήσεις, καὶ ἀρτυνητικὴ λίαν, περιγραφή. Ἰδοῦ λοιπόν:

Ἄψιν καφέ, Χάρτινος καπουτσίνο σκέτος, μὲ γεύση πικραμύγαλου καφέ, ζεματιστὸς καφέ, Δυομισάρης καφέ στὴν κόκκινη κούπα, μᾶλλον ἡμιψημένους ἀλλὰ κατάλληλος γιὰ τὴν περιστάσιν – ἑλληνικὸς, Καφές λούγκο, Καφές καὶ μιὰ ζέστα χυμερινὴ λουκοῦμ, τὰ ἐσπρεσάκια ποὺ τὸν κρατᾶνε ἀκόμα, Μακεδονία καὶ καφέ, Οἱ Λαζαρινές τοῦ πρόπερι [πού] πίνουν τώρα φρέντο, καφέ (κούπα «ἀμερικάνικος»), Καφές δροσεροῦς.

Ἦγον: οἱ δῦο ἀκριβολόγοι Σκιαθίτες Ἄλέξανδροι καὶ ὁ ὀλιγόλογος ἀλεξανδρινός, παρὰσῶρον τὸν «Ἐμφρονα» στὰ σύγχρονα καφεποτεῖα, σὲ ράθυμες καὶ νυχελικές – κατὰ τὰ φαινόμενα μόνον – στιγμές. Γιατὶ δὲν εἶναι τίποτα αὐτέες οἱ ὥρες τῶν καφέων παρεκτὸς ἀπὸ... πειρατικὰ ὀρμητήρια γιὰ τὴν λυτρωτικὴ καταλήστευση πολυτίμων στιγμῶν. Τρυγητὸς καὶ ἀλύπητο κούρησμα στίς δροσοσταλίδες τῆς καθὲ μέρας προτοῦ αὐτὴ προλάβει νὰ στραγγίσει ἀπὸ μέσα τὴν καθὲ ἴχνος ἀληθινῆς ζωῆς ἔτσι καθὼς μετατρέπεται ὑπόλευκα καὶ μοιραία σὲ... ἀποδεχτὴ «καθημερινότητα»!

ΝΩΝΤΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ, Θεσσαλονίκη Μάιος 2018

*Ἀράδες νὰ γλυστράϊν χορευτικά ἀχνίζόμενες ἀπὸ τὸν ζεματιστὸ καφέ.

Ἄντ. Παπαβασιλείου, Λόγια Ριζωμένα (σελ. 41).